

SATURS

Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti	9
Komentārs	39
Apvienoto Nāciju Organizācijas Deklarācija par starptautisko tiesību principiem, kas attiecas uz draudzīgām attiecībām un sadarbību starp valstīm atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem	43
Komentārs	53
Vīnes konvencija par starptautisko līgumu tiesībām	58
Komentārs.....	91
Latvijas Republikas likums “Par Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem”	94
Komentārs.....	100
Vīnes konvencija par diplomātiskajiem sakariem	102
Komentārs.....	118
Vīnes konvencija par konsulārajiem sakariem	122
Komentārs.....	153
Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums	158
Komentārs.....	174
Ziemeļatlantijas līgums	177
Komentārs.....	181
Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija (Romans konvencija)	184
Komentārs.....	221
Konvencija par bēgļu statusu (Ženēvas konvencija)	227
Latvijas Republikas likums “Par 1951.gada 28.jūlija Konvenciju par bēgļa statusu un tās 1967.gada 31.janvāra Protokolu par bēgļa statusu”	248
Komentārs.....	250
Valstu atbildība par starptautiski prettiesisku rīcību	254
Komentārs.....	269
Krājumā iekļauto dokumentu avoti	273

Priekšvārds

Ikvienas valsts tiesību sistēmā īpašu vietu ieņem starptautiskās publiskās tiesības. Atšķirībā no visām citām tiesību nozarēm, kuras veido valstu likumdošanas un citi iekšējie normatīvie akti, starptautiskās publiskās tiesības balstās uz katras konkrētās valsts noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem un starptautiskajām paražu tiesībām. Vienatsevišķi iekšējie normatīvie akti valstīs nodrošina noslēgto starptautisko līgumu īstenošanu un starptautisko paražu tiesību ievērošanu. Tāpat kā daudzās citās valstīs, arī Latvijā noteikta starptautisko tiesisko saistību un noslēgto starptautisko līgumu prioritāte pār iekšējām tiesībām to pretrunu gadījumā.

Starptautisko publisko tiesību loma strauji pieaug visā pasaulē sakarā ar visaptverošajiem globalizācijas procesiem. Pieaug noslēgto starptautisko līgumu skaits. Latvija pēc neatkarības atgūšanas noslēgusi ap 900 divpusējus līgumus un aptuveni 800 daudzpusējus līgumus, kuri stājušies spēkā.

Pacta sunt servanda (lat.) – līgumi ir jāpilda – atgādina sens jau romiešu tiesībās nostiprināts princips. Latvija vienmēr centusies godprātīgi pildīt noslēgtos starptautiskos līgumus un no tiem izrietošās starptautiskās saistības. Valsts pienākumu pildīt līgumus nodrošina ne tikai amatpersonas, bet arī speciālisti šajā jomā.

Lai līgumus pildītu, tie ir ne tikai jāzina, bet arī jāsaprot un jāprot interpretēt tos gan kopumā, gan saistībā ar valstu iekšējām tiesībām, gan balstoties uz starptautisko tiesību principiem un starptautiski tiesiskajām paražām. To visu nepieciešams apgūt ikvienam topošajam juristam, jo šī profesija prasa arvien lielāku izpratni par starptautiskajām līgumu tiesībām. Arī citu profesiju pārstāvjiem nereti nākas sastapties ar starptautiskajiem līgumiem, tieši tāpēc pamatzināšanas par tiem ir ļoti nepieciešamas un noderīgas.

Šajā krājumā publicēti paši svarīgākie dokumenti starptautiskajās publiskajās tiesībās, kuri kā minimums nepieciešami, lai apgūtu starptautisko publisko tiesību pamatus un gūtu priekšstatu par starptautiskajiem līgumiem. No 11 publicētajiem dokumentiem 7 ir nozīmīgākie starptautiskie līgumi, kuru vidū īpaši jāizceļ ANO Statūti, ko nereti tēlaini dēvē par pasaules konstitūciju.. Tāpat lasītājam piedāvājam arī starptautiskos līgumus par diplomātiskajiem un konsulārajiem sakariem, Ziemeļatlantijas līgumu kā mūsdienu starptautiskās un arī Latvijas drošības pamatu, Romas konvenciju – vienu no pašiem nozīmīgākajiem un efektīvākajiem starptautiskajiem līgumiem

cilvēktiesību jomā, kā arī Konvenciju par bēgļa statusu (Ženēvas konvenciju), kas mūsdienās iegūst arvien lielāku aktualitāti un praktisko pielietojumu.

Krājumā pirmo reizi latviešu valodā piedāvājam ANO Starptautisko tiesību komisijas izstrādāto starptautiska līguma projektu par valstu atbildību par starptautiski prettiesisku rīcību, kura daudzas nostādnes jau tagad piemērojamas kā starptautiski tiesiskas paražas. Līgumus šajā krājumā papildina universāla rakstura starptautiska politiskā deklarācija par starptautisko tiesību pamatprincipiem, kas kopā ar ANO Statūtiem nosaka starptautiski tiesisko kārtību pasaulē. Krājumā ievietoti arī divi Latvijas Republikas likumi, kas paskaidro un precizē trīs šeit publicēto konvenciju piemērošanu un īstenošanu, taču lasītājam jāņem vērā, ka likumi samērā bieži tiek grozīti un papildināti, tāpēc katrreiz jāpārbauda to jaunākā redakcija, ko viegli var atrast interneta vietnē www.likumi.lv. Šajā portālā tiek publicēti arī Latvijas Republikas noslēgtie starptautiskie līgumi. Tāpat jāņem vērā, ka gan šajā krājumā, gan dažādos portālos publicētajiem likumiem un starptautiskajiem līgumiem ir tikai informatīvs raksturs, bet to oficiālie teksti meklējami izdevumā “Latvijas Vēstnesis” vai citos oficiālos avotos.

Katram krājumā publicētajam dokumentam pievienoti īsi vispārīgi komentāri. To mērķis ir iespējami vienkārši un saprotami atklāt dokumenta tapšanas vēsturi, paskaidrot tā būtību un svarīgākās nostādnes. Komentāri, galvenokārt, domāti studentiem, lai atvieglotu dažkārt visai sarežģīto starptautisko līgumu un citu dokumentu jēgas un būtības uztveršanu.

Dr. habil. sc. pol., Dr. iur.

Tālavs Jundzis